

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 3 lutego 2021 r.

BADK.DPK.133.177.2021 GK

PW10-01/21	Data wpływu petycji 5 listopada 2021 r. (uzupełniona 1 lutego 2022 r.)
	Data sporządzenia informacji o petycji 2 lutego 2021 r.

OCHRONA PRAWNA SĘDZIÓW SPORTOWYCH

TEMAT

- UZNANIE SĘDZIÓW SPORTOWYCH ZA FUNKCJONARIUSZY PUBLICZNYCH,**
- WPROWADZENIE POJĘCIA „SĘDZIA SPORTOWY”**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja wielokrotna

Rafał Rostkowski i 54 osoby fizyczne, petycja poparta przez 346 osób.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie oraz ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, w celu przyznania sędziom sportowym statusu funkcjonariuszy publicznych oraz wprowadzenia definicji sędziego sportowego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:

Autorzy petycji wskazali na konieczność przyznania sędziom sportowym statusu funkcjonariuszy publicznych, w celu zapewnienia im odpowiedniej ochrony prawnej podczas wykonywania czynności, zarówno przed zawodami sportowymi, jak i po ich zakończeniu. Funkcjonariusz publiczny z jednej strony podlega szczególnej ochronie prawnej, ale jednocześnie podlega swoistej odpowiedzialności karnej, co miałoby również istotne znaczenie dla standardów postępowania sędziów sportowych, jak też dla postrzegania i traktowania ich przez otoczenie i opinię publiczną.

Autorzy petycji wnioskują również o wprowadzenie definicji „sędziego sportowego” w art. 41a ustawy o sporcie. Podnieśli, że termin ten funkcjonował do 2010 r., kiedy obowiązująca obecnie ustawa zastąpiła wcześniejszy akt prawny. Petytorzy argumentowali, że sędziowie sportowi narażeni są na agresję oraz stają się ofiarami różnych form przemocy, zarówno fizycznej, jak i psychicznej, a skala problemu jest ogromna.

Petytorzy wskazali, że do ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie powinien zostać dodany art. 41a w brzmieniu:

„1. Sędzią sportowym może być osoba, która posiada licencję sędziego sportowego przyznaną przez właściwy polski związek sportowy.

2. Licencję sędziego sportowego można przyznać osobie, która:

1) posiada pełną zdolność do czynności prawnych;

2) korzysta z pełni praw publicznych;

3) pisemnie zobowiąże się do przestrzegania postanowień statutu i regulaminów właściwego polskiego związku sportowego oraz właściwych międzynarodowych organizacji sportowych, w tym także do poddania się odpowiedzialności dyscyplinarnej.

3. Warunki i tryb przyznawania i pozbawiania licencji sędziego sportowego są określone w regulaminach właściwych polskich związków sportowych.

4. Polski związek sportowy, z uwzględnieniem przepisów międzynarodowych

organizacji sportowych działających w danej dyscyplinie sportu, określa warunki pełnienia funkcji sędziego sportowego.

5. Sędzia sportowy może otrzymać wynagrodzenie w związku z pełnieniem swojej funkcji lub ekwiwalent sędziowski jako zwrot poniesionych kosztów.

6. Sędzią sportowym może być osoba, która nie spełnia warunków z pkt. 1. lub 2., pod warunkiem, że jest osobą niepełnoletnią i właściwy związek sportowy przyznał jej licencję sędziego sportowego lub przyznał jej tytuł "sędziego próbnego" lub tytuł "sędziego kandydata".

Ponadto, w art. 41b ustawy, powinien być zawarty następujący zapis: „Sędzia sportowy posiadający uprawnienia do prowadzenia zawodów sportowych w określonym sporcie, na podstawie licencji nadawanej przez właściwy polski lub okręgowy związek sportowy, podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem zawodów korzysta z ochrony przewidzianej w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444) dla funkcjonariuszy publicznych”.

Autorzy petycji wskazali, że powyższy przepis mógłby być zawarty w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny poprzez wprowadzenie do art. 115 § 13 ust. 10 w brzmieniu: „10) sędzia sportowy”.

Petytorzy w uzasadnieniu podkreślili, że potrzeba zmiany prawa jest wynikiem nasilania się agresji wobec sędziów sportowych, szczególnie wobec sędziów piłki nożnej. Sędziowie sportowi są coraz częściej uderzani lub bici, stosowane są wobec nich groźby i groźby karalne, są publicznie znieważani i zniesławiani, a ich mienie jest niszczone. Autorzy petycji wskazali, że trudno jest znaleźć sędziego piłki nożnej, który nie był ofiarą przemocy w związku z pełnieniem funkcji.

Problem wymaga niezwłocznego rozwiązania, bowiem niektóre związki sportowe, w tym Polski Związek Piłki Nożnej, nie reagują na rosnącą agresję wobec sędziów, nie wspierają pokrzywdzonych sędziów (np. nie jest udzielana pomoc prawna). Tylko poprzez zmiany w przepisach prawa zainicjowane przez osobę niezależną, spoza struktur związku sportowego, możliwe jest zwiększenie bezpieczeństwa i ochrony prawnej sędziów sportowych w Polsce.

Autorzy petycji podali liczne przykłady przemocy stosowanej wobec sędziów sportowych, np. uderzenie sędziego przez piłkarza po otrzymaniu czerwonej kartki czy też złamanie nosa sędziemu przez piłkarza oraz naplucie mu w twarz przez kolejnego zawodnika, zniszczenie samochodu sędziego.

Petytorzy przekazali informację o prowadzeniu różnych akcji, w tym np. #SzacunekDlaArbitra, której celem jest wsparcie sędziów sportowych poprzez zwracanie uwagi na ich sytuację. Autorom petycji dotychczas nie udało się wpłynąć na władze sportowe, aby te zareagowały na przemoc w jakikolwiek znaczący sposób. Wskazali również, że dla państwa polskiego to niebezpieczne, kiedy obywatele widzą przemoc, która w praktyce jest bezkarna. To ośmiela do łamania prawa w innych sferach i wobec innych osób – do przemocy w szkole, w rodzinie, w czasie demonstracji publicznych. Problem przemocy wobec sędziów nie jest problemem niszowym i wyłącznie sportowym, ale ogólnym i o ważnym znaczeniu społecznym.

Autorzy petycji argumentowali, że wnioskowane przez nich regulacje oraz podobne rozwiązania z powodzeniem funkcjonują w innych krajach, również europejskich. Przykładowo, we Francji od 2006 r. sędziowie sportowi są traktowani jako funkcjonariusze publiczni, dzięki czemu patologia w tym zakresie została w tym kraju zatrzymana, bowiem przepisy działają skutecznie.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1133 ze zm.) w art. 41 stanowi:

„1. Zorganizowane zajęcia w zakresie sportu w związku sportowym oraz w klubie sportowym uczestniczącym we współzawodnictwie organizowanym przez polski związek sportowy może prowadzić wyłącznie trener lub instruktor sportu w rozumieniu ustawy.

2. Do zadań trenera lub instruktora sportu należy poza prowadzeniem zajęć, o których mowa w ust. 1, przekazywanie aktualnej wiedzy teoretycznej i praktycznej z zakresu treningu sportowego i współzawodnictwa sportowego w danym sporcie.

3. Trenerem lub instruktorem sportu w sportach, w których działają polskie związki sportowe, może być osoba, która:

1) ukończyła 18 lat;

2) posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe;

3) posiada wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do wykonywania zadań trenera lub instruktora sportu;

4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, o którym mowa w art. 46-50, lub określone w rozdziale XIX, XXIII, z wyjątkiem art. 192 i art. 193, rozdziale XXV i XXVI ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny.”

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U z 2020 r. poz. 1444 ze zm.)

w art. 115 § 13 wskazuje kto jest funkcjonariuszem publicznym. Są to następujące osoby:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) poseł, senator, radny;
- 2a) poseł do Parlamentu Europejskiego;
- 3) sędzia, ławnik, prokurator, funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy i zarządca, osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy;
- 4) osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych;
- 5) osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe;
- 6) osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej;
- 7) funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej;
- 8) osoba pełniąca czynną służbę wojskową, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie;
- 9) pracownik międzynarodowego trybunału karnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe.

INFORMACJE DODATKOWE:

Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie zastąpiła ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym, która została uchylona z dniem 16 października 2010 r. Nieobowiązujący już akt prawny w art. 48 zawierał definicję sędziego sportowego:

„1. Sędzią sportowym może być osoba, która posiada licencję sędziego sportowego przyznaną przez właściwy polski związek sportowy.

2. Licencję sędziego sportowego można przyznać osobie, która:

- 1) posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) pisemnie zobowiąże się do przestrzegania postanowień statutu i regulaminów polskich związków sportowych oraz międzynarodowych organizacji sportowych, w tym także do poddania się odpowiedzialności dyscyplinarnej.

3. Warunki i tryb przyznawania i pozbawiania licencji sędziego sportowego są określone w regulaminach właściwych polskich związków sportowych.

4. Polski związek sportowy, z uwzględnieniem przepisów międzynarodowych organizacji sportowych działających w danej dyscyplinie sportu, określa warunki pełnienia funkcji sędziego sportowego.

5. Sędzia sportowy może otrzymywać wynagrodzenie w związku z pełnieniem swojej funkcji lub ekwiwalent sędziowski jako zwrot poniesionych kosztów”.

Posel Michał Jaros skierował do Ministra Sportu interpelację nr 1427, z 14 stycznia 2020 r., w sprawie podniesienia poziomu bezpieczeństwa sędziów piłki nożnej podczas wykonywania obowiązków służbowych. Minister w odpowiedzi wskazał, że zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, nadzorem ministra właściwego do spraw kultury fizycznej nie są objęte decyzje dyscyplinarne i regulaminowe władz polskich związków sportowych związane z przebiegiem współzawodnictwa sportowego. Podniósł również, że Ministerstwo Sportu od lat prowadzi działania profilaktyczne i edukacyjne na rzecz przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji w sporcie.

Minister przyznał również, że nie toczą się prace w zakresie zmian legislacyjnych, w wyniku których osobom pełniącym funkcje sędziowskie w polskich związkach sportowych nadano by status funkcjonariuszy publicznych, ale należy zaznaczyć, że sport powinien być nośnikiem wyłącznie właściwych zachowań, które należy wspólnie promować.

UWAGI DODATKOWE:

We Francji ustawa nr 2006-1294 uznaje sędziów sportowych za funkcjonariuszy publicznych – weszła w życie w 2006 r. Ustawa nakłada na arbitrow dodatkową odpowiedzialność, ale też skutecznie chroni ich przed groźbami i przemocą.

Jak wskazali autorzy petycji, w wielu krajach nie ma potrzeby wprowadzania osobnych przepisów prawnych w omawianym zakresie, ponieważ poza Polską sędziowie funkcjonują w innej kulturze sportowej. Petytorzy podkreślili, że w wielu krajach skala przemocy jest znacznie mniejsza, a ponadto o przemocy mówi się tam zazwyczaj w sytuacjach publicznych wyzwisk czy znieważania sędziów, natomiast bardzo rzadko dochodzi do przemocy fizycznej wobec sędziów sportowych.

Istotne jest, że w innych krajach w incydentalnych przypadkach aktów przemocy wystarczająco skutecznie działa obowiązujące prawo. Atak fizyczny na inną osobę w miejscu publicznym jest wystarczającym powodem do wszczęcia odpowiedniego postępowania z powodu napaści i skutecznego karania winnych. Dzieje się to z urzędu, a jeśli konieczne

jest zawiadomienie strony, to wsparcie ze związków sportowych dla sędziego będącego ofiarą przemocy jest zupełnie inne niż w Polsce (w przypadku piłki nożnej wsparcia czy jakichkolwiek realnych działań ze strony PZPN nagminnie brakuje).

W takich krajach jak Belgia, Holandia, Niemcy, Irlandia czy Wielka Brytania oraz w wielu innych łamanie prawa w miejscach publicznych, tym bardziej w czasie wydarzeń masowych lub publicznych, powoduje natychmiastową i automatyczną reakcję odpowiednich służb.

W Wielkiej Brytanii od lat prowadzone są różne kampanie wspierające sędziów, bo problemem jest tam przemoc słowna - przesadne krytykowanie sędziów. Wywnioskować można, że Wielka Brytania czy Francja są przykładami krajów, które zareagowały w sytuacjach znacznie mniej poważnych, mniej groźnych, niż ta sytuacja, która panuje obecnie w Polsce. Z tego powodu nie można znaleźć przykładu kraju, który wprowadził podobne rozwiązania do Francji, czy podobne do proponowanych przez autorów petycji dla Polski, ponieważ nigdzie indziej przemoc (także fizyczna) wobec sędziów nie stałaby się zjawiskiem powtarzającym się.

Autorzy petycji podnieśli, że w 2003 r. w Polsce wybuchła największa na świecie afera korupcyjna, której uczestnikami było ponad 600 osób, w tym wielu sędziów. To przyczyniło się do rozwoju zjawiska socjologicznego, polegającego na rosnącej nieufności i nienawiści wobec sędziów. Problem polega na tym, że „zemsta kibiców” dotyczy nie tych, którzy byli skorumpowani, lecz ich następców.

Petytorzy wskazali, że akceptowalne byłoby dla nich rozwiązanie, które gwarantowałoby im ochronę analogiczną do ochrony, jaką są objęci funkcjonariusze publiczni. Podkreślają jednak, że wówczas nie ponosiliby szczególnej odpowiedzialności, którą ponoszą funkcjonariusze publiczni. W rozdziale XXIX Kodeksu karnego wskazane są przypadki, w których funkcjonariusz publiczny ponosi szczególną odpowiedzialność. Są to m.in. sprzedajność, przekupstwo, płaćna protekcja czynna i bierna, nadużycie uprawnień.

Należy też podkreślić, że autorem petycji jest międzynarodowy sędzia sportowy, posiadający wiedzę i doświadczenie w omawianym zagadnieniu. Aktywnie działa w szeroko rozumianym życiu sportowym i tworzy ruchy mające na celu zwrócenie uwagi na przemoc stosowaną wobec sędziów sportowych.

OPRACOWAŁA

Gabriela Kopania

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz